

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīgā

2025. gada 10. decembrī

Nr. 463

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Daigai Mieriņai

Ļoti cienījamā Mieriņas kundze!

Saeima 2025. gada 3. decembrī pieņēma likumu “Grozījumi Autoceļu lietošanas nodevas likumā” (*likumprojekta Nr. 1084/Lp14*) (turpmāk – Likums). Likums tika iekļauts likumprojekta “Par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam” pavadošo likumprojektu paketē. Likumu Saeima atzina par steidzamu un izskatīja divos lasījumos.

Kā tas norādīts Likuma anotācijā, tā mērķis ir ilgtspējīgas transporta politikas ietvaros veicināt kravu pārvadājumu pārorientēšanu no kravas autotransporta uz dzelzceļa pārvadājumu īpatsvara pieaugumu, tādējādi mazinot negatīvo ietekmi uz vidi un autoceļiem un uzlabojot transporta sistēmas efektivitāti.

No Likuma izstrādes materiāliem konstatējams, ka plānotās izmaiņas tieši ietekmēs juridiskās un fiziskās personas, kuru īpašumā vai lietošanā ir kravas transportlīdzekļi ar pilno masu virs 3 tonnām, kas tiek izmantoti kravu pārvadāšanā pa Latvijas autoceļiem un uz kuriem tiek piemērota autoceļu

lietošanas nodeva. Tas attiecas gan uz nacionālajiem, gan starptautiskajiem autopārvadātājiem. Anotācijā uzsvērts, ka paredzama tieša ietekme uz uzņēmējdarbības vidi, konkurētspēju un tautsaimniecību, tostarp uz mazajiem un vidējiem uzņēmējiem.

Pirms attiecīgā likumprojekta nonākšanas Saeimā tam tika organizēta publiskā apspriešana, kurā, pretēji anotācijā norādītajam, tika saņemti divi nozares pārstāvošo organizāciju iebildumi (*salīdzinājumam, likumprojekta anotācijā norādīts, ka sabiedrības līdzdalības rezultātā iebildumi un priekšlikumi netika saņemti. Sk.: anotācijas 6.3. apakšpunktu*). Arī pēc Likuma pieņemšanas gan autopārvadājumu nozares, gan mazo un vidējo uzņēmēju un lauksaimnieku pārstāvji pauda bažas par plānotajām izmaiņām, jo īpaši uzsverot novēlotās regulējuma izmaiņas, kad komersanti jau ir saplānojuši savu komercdarbību un noslēguši atbilstošus līgumus nākamajam gadam.

Savukārt Saeimas Juridiskais birojs savā atzinumā par likumprojektu aicināja atbildīgo Saeimas komisiju izvērtēt, vai paredzētās tiesiskā regulējuma izmaiņas atbilst savlaicīguma principam (*plašāk sk.: Saeimas Juridiskā biroja atzinums Nr. 111.13/1-104-14/25 par likumprojektu "Grozījumi Autoceļu lietošanas nodevas likumā"*).

Uzskatu, ka pēc Likuma pieņemšanas galīgajā lasījumā ir palikuši vairāki būtiski jautājumi, kurus likumdevējam vajadzētu vēlreiz apsvērt, un tādēļ ir nepieciešama Likuma otrreizēja caurlūkošana.

Pirmkārt, likumdevējam padziļināti ir jāapzina tās sabiedrības grupas, kuras plānotais tiesiskais regulējums ietekmēs vai varētu ietekmēt, tostarp ņemot vērā, ka autoceļu lietošanas nodevu maksā ne tikai autopārvadājumu nozares uzņēmēji, bet arī citu nozaru uzņēmēji, kā arī fiziskās personas. Līdz ar to secināms, ka regulējumam ir netieša ietekme arī uz citām sabiedrības grupām, piemēram, patērētājiem, saistībā ar preču un pakalpojumu iespējamo cenu pieaugumu. Likuma izstrādes materiālos norādīts vien tas, ka minētās personas ar jauno regulējumu tiks ietekmētas, bet ietekmes izvērtējums nozaru griezumā nav atrodams. Anotācijā ir norādīti plānotie ieņēmumi valsts pamatbudžetā

58 784 723 euro apmērā ik gadu; vienlaikus iztrūkst plānotā tiesiskā regulējuma radītās ietekmes un šī regulējuma sniegto ieguvumu salīdzinājuma.

Otrkārt, no Likumā iekļautā regulējuma un Likuma izstrādes materiāliem nav tūlītēji izsecināms, kā tieši autoceļu lietošanas nodevas palielināšana un attiecīgo autoceļu posmu, par kuru lietošanu maksājama nodeva, paplašināšana veicinās kravu pārvadājumu pārorientēšanu no kravas autotransporta uz dzelzceļa pārvadājumu īpatsvara pieaugumu un pāreju uz “sausu ostu” principu. Proti, anotācijā iekļautā informācija nesniedz pilnīgu ieskatu par izvēlēto tiesiskā instrumenta atbilstību izvirzītā mērķa sasniegšanai. Tāpat anotācijā nav iekļauta izvēsta informācija nedz par esošajiem, nedz plānotajiem dzelzceļa infrastruktūras uzlabojumiem vai pielāgojumiem, mazo kravu pārvadāšanai Latvijas teritorijā. Kā arī nav atrodams pamatots izvērtējums par “sausu ostu” attīstības veicināšanu ar Likumā iekļauto regulējumu. Līdz ar to pastāv šaubas, vai Likuma mērķis var tikt sasniegts ar piedāvāto regulējumu.

Treškārt, likumdevējam ir jāgūst pārliecība, ka piedāvātās izmaiņas tiek atbilstoši mērķētas un iespējama to piemērošana bez atbrīvojumu no autoceļu lietošanas nodevas maksāšanas pārskatīšanas. Vai gluži pretēji – jāpārskata un jāpilnveido atbilstošie atbrīvojumi vai citi atbalsta pasākumi.

Ievērojot šajā vēstulē minētos apsvērumus, nepieciešams pārliecināties par Likuma lietderību un atbilstību iecerēto mērķu sasniegšanai, kā arī nepieciešamības gadījumā pārskatīt Likuma spēkā stāšanās nosacījumus.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71. pantu, prasu likuma “Grozījumi Autoceļu lietošanas nodevas likumā” (*likumprojekta Nr. 1084/Lp14*) otrreizēju caurlūkošanu.

Cieņā

Valsts prezidents

  Edgars Rinkēvičs